

KOICA
Korea International
Cooperation Agency

ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ພັດທະນາແນວພັນໄກ່ຜື່ນເມືອງລາວ

ໂດຍ : ສຸກສຳລານ ຄຳພຸມີ
ສູນຄົ້ນຄວ້າການລ້ຽງສັດ (LRC), ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ພັດທະນາຊຸມນະບົດ (NAFRI)

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, 9 ກັນຍາ 2020

ຫົວຂໍ້ການບັນຍາຍ

1. ສະພາບລວມຂອງການລ້ຽງໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ
2. ແນວຄວາມຄິດໃນການອະນຸລັກ, ພັດທະນາ ແລະ ນຳໃຊ້ໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ.
3. ການສຶກສາແນວພັນໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ
4. ການປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາແນວພັນໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ

1. ສະພາບລວມການລ້ຽງໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ

- ໄກ່ລາດເປັນສັດລ້ຽງ ທີ່ມັກພົບເຫັນຢູ່ບັນດາປະເທດ ອິນດູຈີນ (ລາວ, ຫວຽດນາມ ແລະ ກຳປູເຈຍ), ມຽນມາ, ໄທ, ມາເລເຊຍ ແລະ ອິນເດຍ. ມະນຸດໄດ້ນຳມາເອົາໄກ່ມາລ້ຽງເປັນເວລາກ່ວາ 3.000 ປີ
- ການລ້ຽງໄກ່ຢູ່ໃນລາວສ່ວນໃຫຍ່ຫຼາຍກວ່າ 90% ແມ່ນເປັນແນວພັນໄກ່ຟື້ນເມືອງ ແລະ ເປັນລັກສະນະການລ້ຽງຂອງຊາວກະສິກອນຂະໜາດນ້ອຍໂດຍສະເລ່ຍປະມານ 10 – 20 ໂຕ/ຄອບຄົວ ຈຸດປະສົງຂອງການລ້ຽງແມ່ນເພື່ອບໍລິໂພກໃນຄອບຄົວ ແລະ ລ້ຽງເປັນອາຊີບເສີມເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ.
- ຮູບແບບວິທີການລ້ຽງໄກ່ລາດຂອງຊາວກະສິກອນແມ່ນລ້ຽງປ່ອຍຕາມທຳມະຊາດ ຄື ເຮັດຄອກແບບງ່າຍດາຍ ບາງຄອບຄົວກໍເຮັດນ້ອຍໆພໍໃຫ້ໄກ່ໄດ້ນອນ, ບາງຄອບຄົວກໍເຮັດໃຫຍ່ແຕ່ເລັກນ້ອຍ ແຕ່ໂດຍລວມແລ້ວຍັງບໍ່ທັນຮັບປະກັນໃນເວລາມີຟືນຕົກ ຫຼື ລົມໜາວ. ການໃຫ້ອາຫານ, ເຖິງວ່າຊາວກະສິກອນຈະໃຫ້ຈຳພວກ ຮຳ, ເຂົ້າປຽນ, ສາລີ, ຫົວມັນຕົ້ນ, ເຂົ້າເປືອກ ແລະ ອື່ນໆ ແຕ່ໃນຈຳນວນນ້ອຍ ຊຶ່ງບໍ່ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການ. ສະນັ້ນ, ສ່ວນໃຫຍ່ໄກ່ຈະຊອກຫາອາຫານເອົາເອງດ້ວຍການຂອ້ດເຂ່ຍ ຊອກຫາອາຫານໃນແຕ່ລະວັນ

ການລ້ຽງໄກ່ຂອງຊາວກະສິກອນ

ການຝັກໄຂ່ ແລະ ລ້ຽງລູກຂອງໄກ່ລາດໃນລະບົບການລ້ຽງຂອງຊາວກະສິກອນ

2. ແນວຄວາມຄິດໃນການອະນຸລັກ, ພັດທະນາ ແລະ ນຳໃຊ້ໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ.

- ໄກ່ຟື້ນເມືອງ (ໄກ່ລາດ) ເປັນຊັບສົມບັດອັນລ້ຳຄ່າ ມັນສະແດງເຖິງຄວາມຫລາກຫລາຍ ແລະ ອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຂອງປະເທດຊາດເຮົາ. ສະນັ້ນ, ມັນຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ປົກປ້ອງຮັກສາ ແລະ ອະນຸລັກໄວ້ບໍ່ໃຫ້ຫຼຸດໄປ.

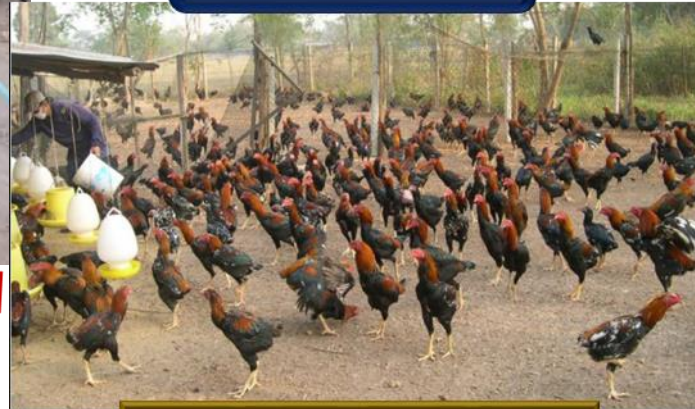
upstream

Rural area

gene pool
Contains various beneficial alleles

midstream

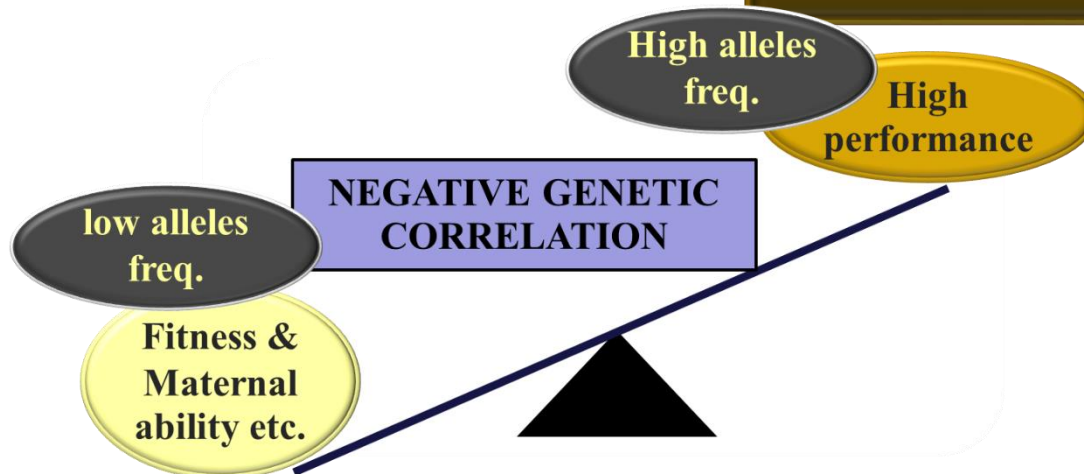

Government Station

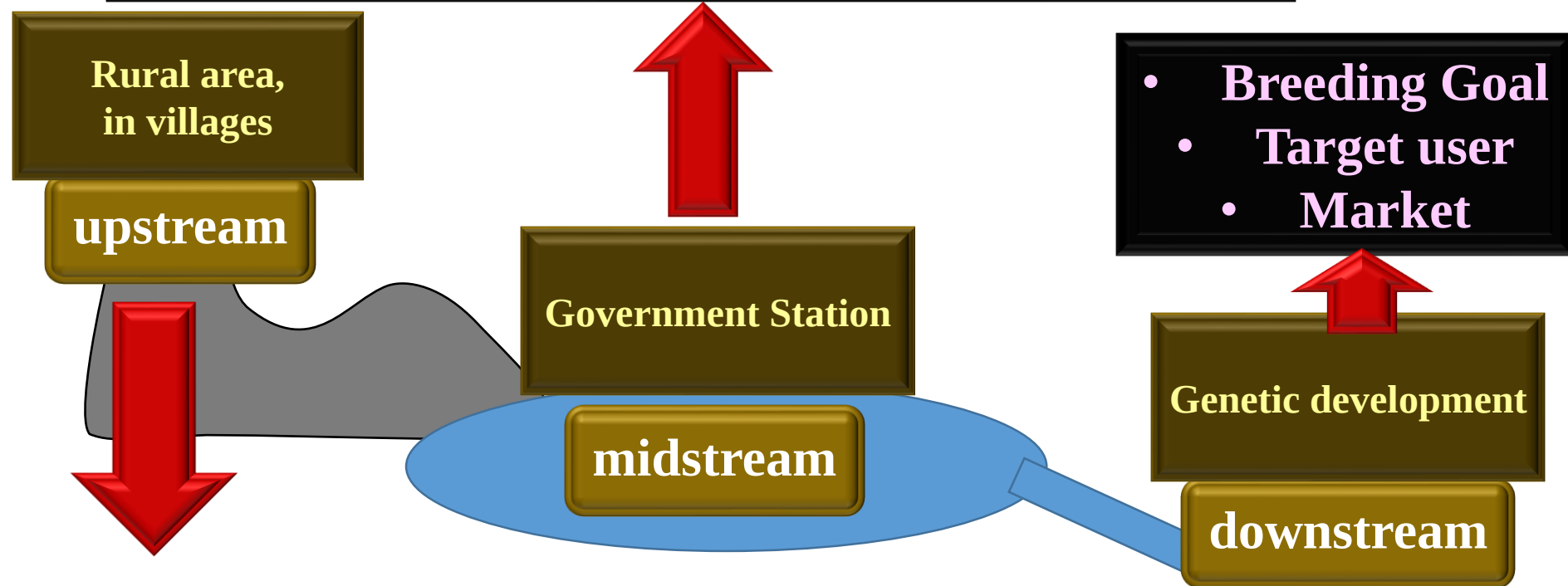
downstream

Genetic development & Utilization

- Some chickens should be collected from upstream and create a foundation stock
 - Maintain effective number
 - Maintain genetic variability

- Conservation of Lao's indigenous chicken (Endangered, Critical, Vulnerable)
 - Factors causing decline or declining
- Lao's indigenous chicken Database

Indigenous Chicken's Database for Development and Utilization

FAO Category	Criteria		
	total population size	number of males	Number of females
Extinct	-	-	-
Critical	≤ 120 and decreasing or Or < 100 and pure bred female $< 80\%$	≤ 5	≤ 100
Endangered	Or > 100 and pure bred female $> 80\%$ Or < 1000 and pure bred female $< 80\%$	$> 5-20$	$100-1000$
Not at risk	$80 - 100$ and increasing > 1200 and increasing	> 20	> 1000

Effective number (Falconer, 1970) inbreeding depression

3. ການສຶກສາແນວພັນໄກ່ພື້ນເມືອງລາວ

- ຜ່ານການສຳຫຼວດໃນເບື້ອງຕົ້ນປີ 2001 ຢູ່ 3 ແຂວງ: ຫຼວງພະບາງ (ເມືອງ ຈອມເພັດ ແລະ ຊຽງເງິນ), ແຂວງ ສະຫວັນນະເຂດ (ເມືອງ ຈຳພອນ ແລະ ຊົນບູລີ), ແຂວງ ຈຳປາສັກ (ເມືອງ ໂພນທອງ ແລະ ຊະນະສົມບູນ) ສາມາດພົບເຫັນໄກ່ລາດທີ່ນິຍົມລ້ຽງ ກັນມີ 7 ສະນິດພັນຄື: ໄກ່ອູ , ໄກ່ດູກດຳ, ໄກ່ຫອນຈູ, ໄກ່ໂຢກ, ໄກ່ແຈ້, ໄກ່ຕີ, ໄກ່ຫວາຍ (Somchanh et al, 2001).

ຈຳນວນ ແລະຊະນິດພັນໄກ່ລາດທີ່ພົບເຫັນຢູ່ໃນຈຸດທີ່ສຳຫຼວດ

ເຂດຈຸດສຳຫຼວດ	ຈ/ນໄກ່ທີ່ ສຳຫຼວດ	ໄກ່ອູ	ໄກ່ດູກດຳ	ໄກ່ຫອນຈູ	ໄກ່ໂຢກ	ໄກ່ແຈ້	ໄກ່ຕີ	ໄກ່ຫວາຍ
ຫຼວງພະບາງ	418	86	112	161	22	30	0	7
ສະຫວັນນະເຂດ	536	0	0	0	124	356	50	6
ຈຳປາສັກ	440	0	0	0	402	0	35	3
ລວມ	1394	86	112	161	548	386	85	16
ເປີເຊັນ(%)	100	6.2	8.0	11.5	39.3	27.7	6.1	1.1

- ເຂດຫຼວງພະບາງ: ຊຶ່ງເປັນຕົວແທນໃຫ້ພາກເໜືອພົບເຫັນການລ້ຽງໄກ່ຫອນຈູ ແລະ ໄກ່ດູກດຳຫຼາຍກວ່າໝູ່, ໃນຈຳນວນໄກ່ທີ່ສຳຫຼວດທັງໝົດມີ 418 ໂຕ ທີ່ມີໄກ່ອູ 86 ໂຕ ເທົ່າກັບ 20,6% , ໄກ່ດູກດຳ 112 ໂຕ ເທົ່າກັບ 26,8% , ໄກ່ຫອນຈູ 161 ໂຕ ເທົ່າກັບ 38.5% (ພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ເມືອງຊຽງເງິນ), ໄກ່ໂຢກ 22ໂຕ ເທົ່າກັບ 5.3% , ໄກ່ແຈ້ 30ໂຕ ເທົ່າກັບ 7.2 % , ໄກ່ຕີ ບໍ່ພົບເຫັນໃນເວລານັ້ນ, ໄກ່ຫວາຍ ພົບເຫັນເຂດເມືອງປາກອູ 7 ໂຕ ເທົ່າກັບ 1.7%.
- ເຂດສະຫວັນນະເຂດ: ທີ່ເປັນຕົວແທນໃຫ້ ພາກກາງ ພົບເຫັນການລ້ຽງໄກ່ແຈ້ ແລະ ໄກ່ໂຢກຫຼາຍກວ່າໝູ່, ໃນຈຳນວນໄກ່ທີ່ສຳຫຼວດມີ 536ໂຕ ບໍ່ພົບເຫັນການລ້ຽງໄກ່ອູ, ໄກ່ດູກດຳ , ໄກ່ຫອນຈູຈັກໂຕໃນເວລານັ້ນ , ໄກ່ໂຢກ 224ໂຕ ເທົ່າກັບ 23.1% , ໄກ່ແຈ້ 356ໂຕ ເທົ່າກັບ 66.4 % (ພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ເມືອງຊົນບຸລີ) , ໄກ່ຕີ 50ໂຕ ເທົ່າກັບ 9.3% , ໄກ່ຫວາຍ 6 ໂຕ ເທົ່າກັບ 1.1%.
- ເຂດຈຳປາສັກ: ທີ່ເປັນຕົວແທນໃຫ້ ພາກໃຕ້ ພົບເຫັນການລ້ຽງໄກ່ໂຢກຫຼາຍກວ່າໝູ່, ໃນຈຳນວນໄກ່ທີ່ສຳຫຼວດມີ 440ໂຕ ບໍ່ພົບເຫັນການລ້ຽງໄກ່ອູ, ໄກ່ດູກດຳ , ໄກ່ຫອນຈູຈັກໂຕໃນເວລານັ້ນ , ໄກ່ໂຢກ 402ໂຕ ເທົ່າກັບ 91.4% (ພົບເຫັນຫຼາຍຢູ່ເມືອງໂພນທອງ), ໄກ່ແຈ້ ບໍ່ພົບເຫັນຈັກໂຕ , ໄກ່ຕີ 35ໂຕ ເທົ່າກັບ 8% , ໄກ່ຫວາຍ 3 ໂຕ ເທົ່າກັບ 0.7%.

➤ສະຫຼຸບໂດຍລວມແລ້ວ ໄກ່ທີ່ໄດ້ສຳຫຼວດຈາກ 3 ເຂດ: ແຂວງ ຫຼວງພະບາງ, ແຂວງ ສະຫວັນນະ
ເຂດ ແລະ ແຂວງ ຈຳປາສັກ ມີຈຳນວນໄກ່ທີ່ສຳຫຼວດທັງໝົດ 1394 ໂຕ ໃນນັ້ນ ມີການລ້ຽງໄກ່
ໂຢກເປັນອັນດັບ 1 ຄື: 548ໂຕ ເທົ່າກັບ 39.3% , ອັນດັບທີ 2 ແມ່ນໄກ່ແຈ້ 386ໂຕ ເທົ່າກັບ
27.7% , ອັນດັບທີ 3 ແມ່ນ ໄກ່ຫອນຈູ 161 ໂຕ ເທົ່າກັບ 11.5% , ອັນດັບທີ 4 ແມ່ນໄກ່ດູກ
ດຳ 112 ໂຕ ເທົ່າກັບ 8% , ອັນດັບທີ 5 ແມ່ນ ໄກ່ອູ 86 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.2% , ອັນດັບທີ6 ແມ່ນ
ໄກ່ຕີ 85 ໂຕ ເທົ່າກັບ 6.1% ແລະ ພົບເຫັນໜ້ອຍສຸດແມ່ນໄກ່ຫວາຍມີພຽງ 1.1%
(Somchanh et al, 2001).

ຄຸນລັກສະນະຂອງໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ

ໄກ່ໂຢກ: ເປັນໄກ່ທີ່ມີນ້ຳໜັກ , ມີຮູບຮ່າງໃຫຍ່ສູງນິຍົມລ້ຽງກັນຫຼາຍ ເພາະວ່າລ້ຽງງ່າຍ , ມີຄວາມທົນທານຕໍ່ສະພາບດິນຟ້າອາກາດໃນບ້ານເຮົາໄດ້ດີ. ນອກນັ້ນ ໄກ່ໂຢກຍັງເປັນໄກ່ທີ່ລ້ຽງໃຫຍ່ໄວ ແລະ ນ້ຳໜັກດີ ໂຕຜູ້ ມີນ້ຳໜັກ 1.5 ກລ - 1.8 ກລ , ໂຕແມ່ 1.3 – 1.5 ກລ.

ໄກ່ແຈ້: ເປັນໄກ່ທີ່ມີຂະໜາດໂຕນ້ອຍ ແຕ່ເປັນຊະນິດຟື້ນທີ່ພົບເຫັນລ້ຽງຢູ່ທຸກໆເຂດພູດອຍ ແລະ ທົ່ງພຽງ , ສະເພາະຢູ່ໃນເຂດທີ່ສຳຫຼວດກວມເອົາ 27.7% , ໄກ່ແຈ້ມີຮູບຮ່າງນ້ອຍ ມີຫຼາຍສີ່ງດຽມ ເຮົາສາມາດຈຳແນກໄດ້ ມີ 2 ຊະນິດຟື້ນຄື: ຊະນິດມີຕ້າງຫູຂາວ ແລະ ຊະນິດມີຕ້າງຫູແດງ ໂຕຜູ້ມີນ້ຳໜັກສະເລ່ຍ 0.9 - 1.0 ກລ, ໂຕແມ່ 0.8 – 0.9 ກລ. .

ໄກ່ອູ: ເປັນໄກ່ທີ່ມີຂະໜາດໂຕໃຫຍ່, ໂຕຜູ້ມີຂົນສີດຳ, ສີແດງປົນຢູ່ທີ່ຄໍ, ປີກ ແລະ ຫາງ ເລັກນ້ອຍ, ຂົນຫາງຍາວ, ມີນ້ຳໜັກໂຕ 2.6 ກລ - 2.8 ກລ, ໂຕ ແມ່ 1.5 – 1.7 ກລ. ໄກ່ຊະນິດນີ້ພົບເຫັນມີຈຳນວນໜ້ອຍຢູ່ທີ່ແຂວງຫຼວງພະ ບາງ (ເຂດກົວກະຈຳ,ກົວຂາມປ້ອມ)ກວມເອົາ 6.2%

ໄກ່ຫອນຈູ: ເປັນໄກ່ທີ່ລ້ຽງແຜ່ຫຼາຍສົມຄວນມີຄຸນລັກສະນະຄ້າຍຄືກັບໄກ່ແຈ້ ແຕ່ວ່າມີຂະໜາດລຳໂຕໃຫຍ່ກວ່າໄກ່ແຈ້ເລັກນ້ອຍ, ໂຕຜູ້ມີນ້ຳໜັກ 1.3 – 1.7 ກລ , ໂຕແມ່ 1.2 – 1.5 ກລ ກວມເອົາ 11.5%

ໄກ່ດູກດຳ: ເປັນໄກ່ລາດທີ່ລ້ຽງກັນຢູ່ໃນສະເພາະບາງເຂດເທົ່ານັ້ນເຊັ່ນ: ມັກພົບເຫັນຫຼາຍກວ່າໝູ່ແມ່ນເຂດພາກເໜືອ, ມີຫຼາຍຕຳນານໄດ້ກ່າວໄວ້ວ່າໄກ່ດູກດຳເປັນໄກ່ທີ່ມີຄຸນຄ່າດ້ານການບຳລຸງຮ່າງກາຍສູງ, ພົບເຫັນ 2 ຊະນິດ: ຊະນິດຂົນຂາວ ໜັງດຳ, ຊື່ນດຳ ພົບເຫັນມີຈຳນວນໜ້ອຍທີ່ສຸດ, ຊະນິດຂົນດຳລ້ວນ ຫຼື ດຳມື້ນ ຊຶ່ງຖືວ່າເປັນໄກ່ດູກດຳແທ້ ມີຂະໜາດໂຕໃຫຍ່ກວ່າ ແລະ ມີລາຄາແພງ

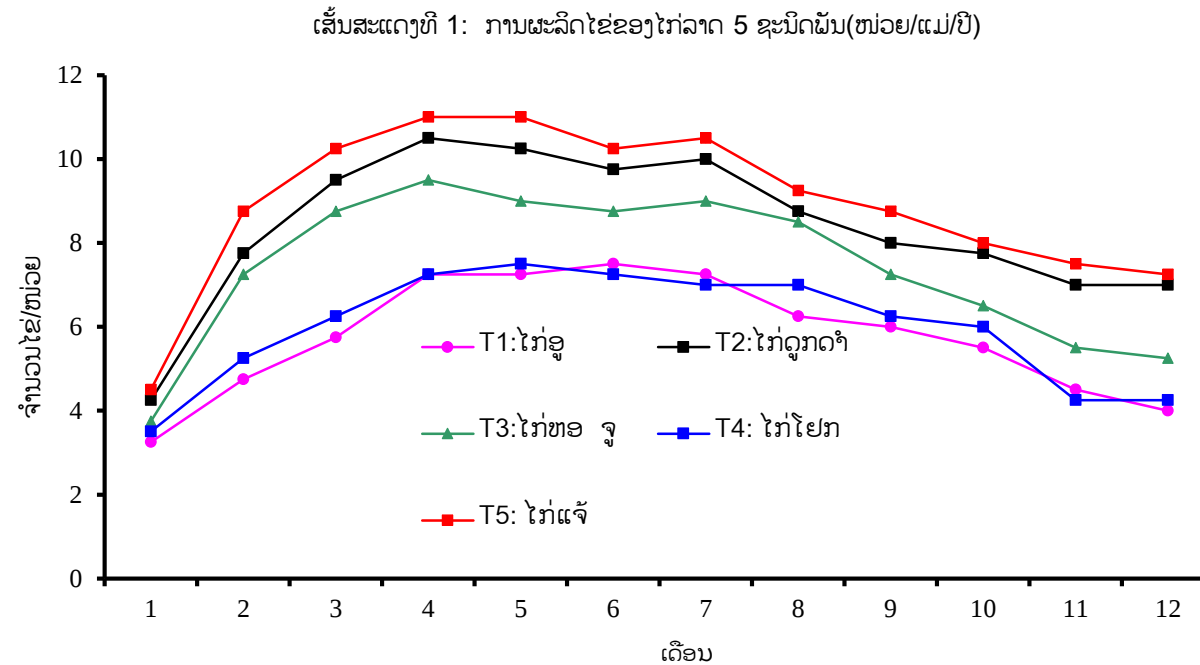
ການຜະລິດໄຂ່ຂອງໄກ່ລາດໃນລະບົບການລ້ຽງຂອງຊາວກະສິກອນ

ຂໍ້ມູນດ້ານຜະລິດ	ໄກ່ອູ (n=15)	ໄກ່ດູກດຳ(n=15)	ໄກ່ຫອນຈູ (n=15)	ໄກ່ໂຢກ(n=15)	ໄກ່ແຈ້ (n=15)
ຈຳນວນໄຂ່/ແມ່/ປີ	54.7	76.2	70.0	56.2	78.4
ຈຳນວນໄຂ່/ຄັ້ງ	11,4	13,6	12.5	11.7	14.0
ເປີເຊັນການຟັກໄຂ່	67.3	80.1	75.0	70.0	80.0
ຈຳນວນຄັ້ງໄຂ່/ປີ	4.8	5.6	5.6	4.8	5.6

(n=ຈຳນວນຄອບຄົວ)

ການຜະລິດໄຂ່ຂອງໄກ່ລາດໃນລະບົບການລ້ຽງແບບມີການນຳໃຊ້ເຕັກ

ຜົນຂອງການສຶກສາ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໄກ່ແຈ້ເຖິງວ່າຈະມີຂະໜາດໂຕນ້ອຍກວ່າ ແຕ່ມີຄຸນສົມບັດໃນການຜະລິດໄຂ່ (107 ໜ່ວຍ/ປີ) ສູງກວ່າຊະນິດຝັນອື່ນໆຄື ໄກ່ດູກດຳ (100 ໜ່ວຍ/ປີ), ໄກ່ຫອນຈູ (89 ໜ່ວຍ/ປີ), ໄກ່ໂຢກ (75 ໜ່ວຍ/ປີ), ໄກ່ອູ (69 ໜ່ວຍ/ປີ) ຊຶ່ງມີຄວາມແຕກຕ່າງທາງສະຖິຕິ $P < 0,05$.

ອັດຕາການຈະເລີນເຕີບໂຕຂອງໄກ່ລາດ

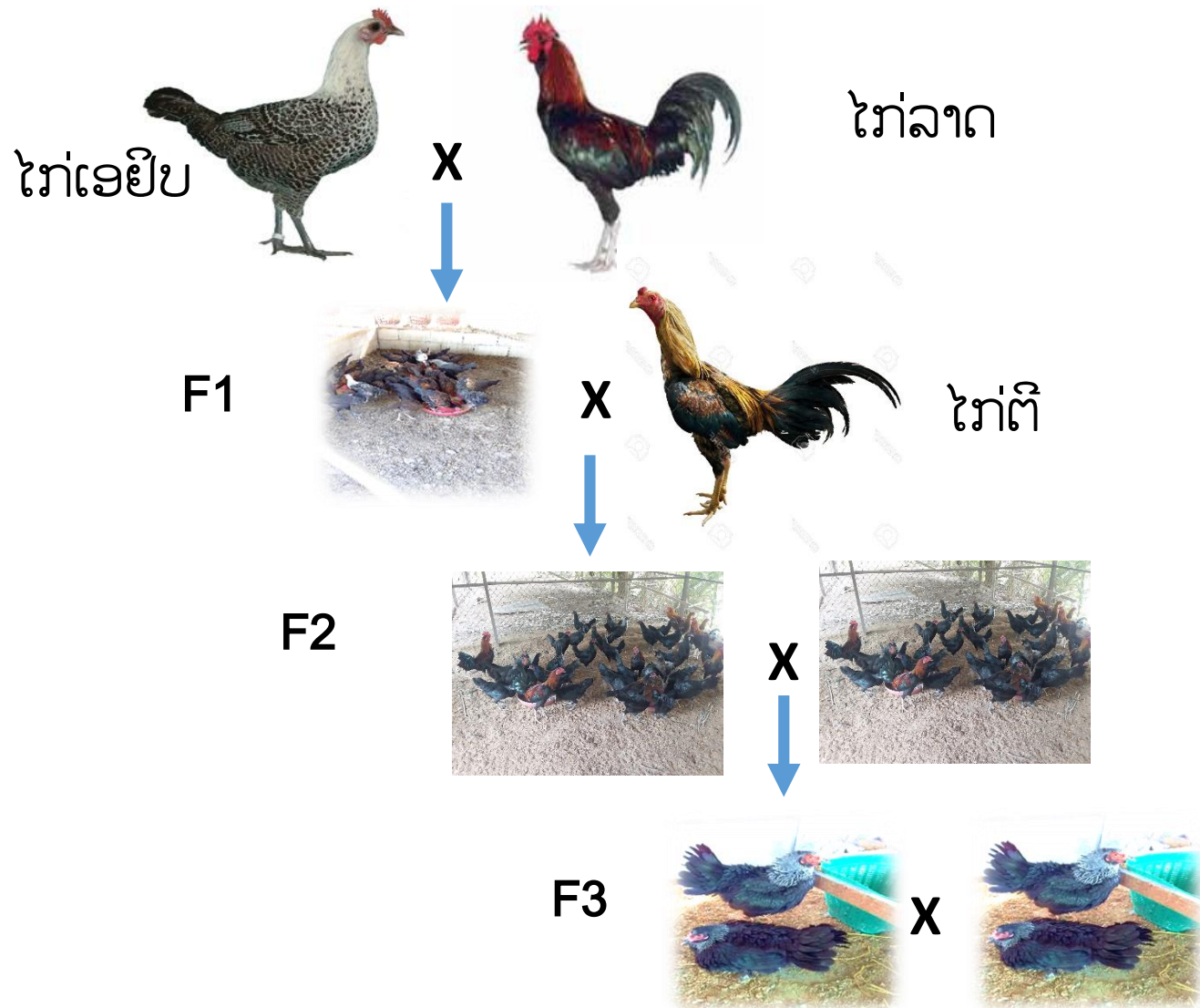
ລາຍການ	ແນວຝັນໄກ່				
	ໄກ່ອູ	ໄກ່ດູກດຳ	ໄກ່ຫອນຈູ	ໄກ່ໂຢກ	ໄກ່ແຈ້
ຈຳນວນໄກ່, ໂຕ	50	50	50	50	50
ໄລຍະເວລາທີ່ລ້ຽງໄກ່, ວັນ	140	140	140	140	140
ນ້ຳໜັກເລີ່ມຕົ້ນ	30	27	27	29	25
ຈ/ນອາຫານທັງໝົດທີ່ໃຊ້, ກຸກມ/ໂຕ	6.521	6.127	6.116	6.413	5.624
ຈ/ນອາຫານ, ກຸກມ/ໂຕ/ມື້	46.6	43.8	43.69	45.8	40.2
ນ້ຳໜັກສຸດທ້າຍ, ກຸກມ/ໂຕ	1450	1383	1353	1426	1035
ການແລກປ່ຽນອາຫານເປັນຊີ້ນ(FCR)	4.50	4.43	4.52	4.50	5.43
ການສ້າງນ້ຳໜັກ, ກຸກມ/ໂຕ/ມື້(adg)	16.0	15.2	14.8	15.6	12.6
ອັດຕາການລ້ຽງຫຼອດຕາຍ(%)	86.2	92.5	88.7	87.5	91.2

4. ການປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາແນວພັນໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ

❖ ຈຸດປະສົງ

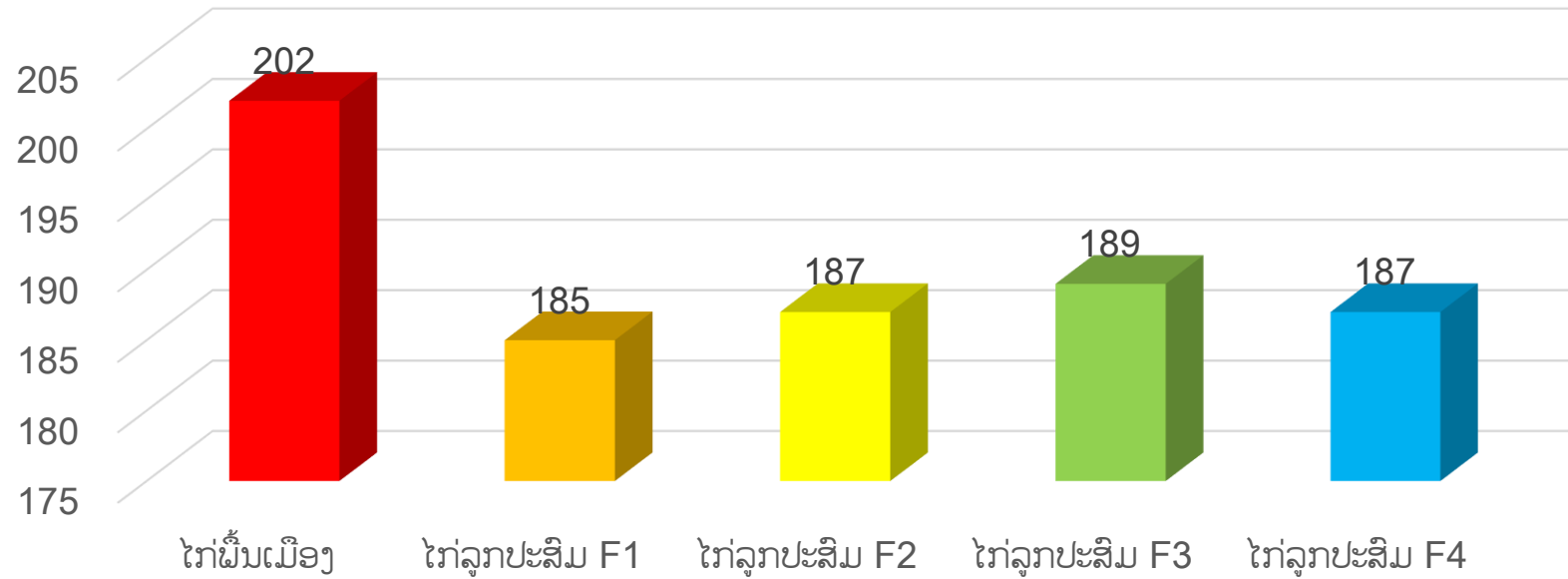
1. ເພື່ອຍົກຜະລິດຕະພາບຂອງໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວໃຫ້ສູງຂຶ້ນທັງປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ
2. ເພື່ອສ້າງໃຫ້ໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວສາມາດລ້ຽງເພື່ອເປັນເສດຖະກິດສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຊາວກະສິກອນໄດ້.

ວິທີການປັບປຸງແນວພັນໄກ່ຟື້ນເມືອງລາວ

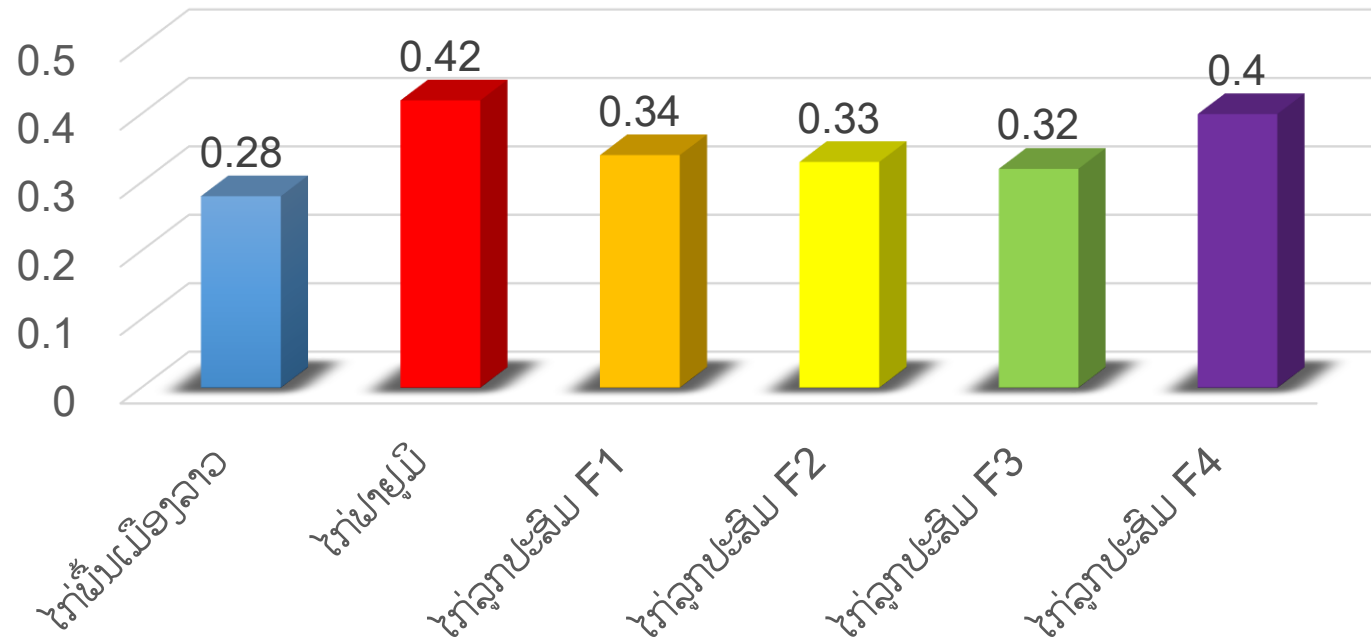
ອາຍຸເລີ່ມໄຂ່ໜ່ວຍທຳອິດ

ອາຍຸເລີ່ມໃຫ້ໄຂ່

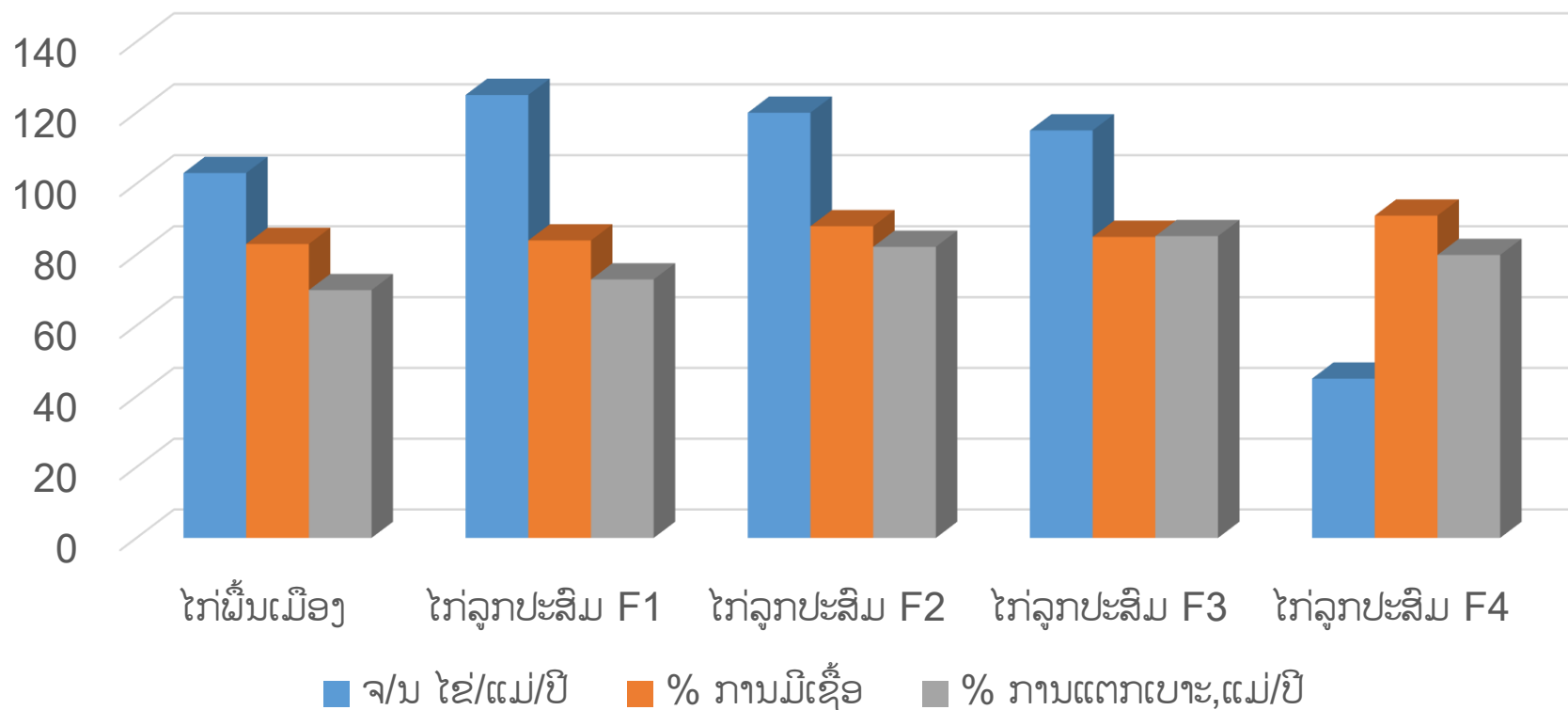
ຄ່າສະເລ່ຍຂອງການໃຫ້ໄຂ່ຂອງແມ່ໂກ່/ວັນ

ຈຳນວນການໃຫ້ໄຂ່, ໜ່ວຍ/ວັນ

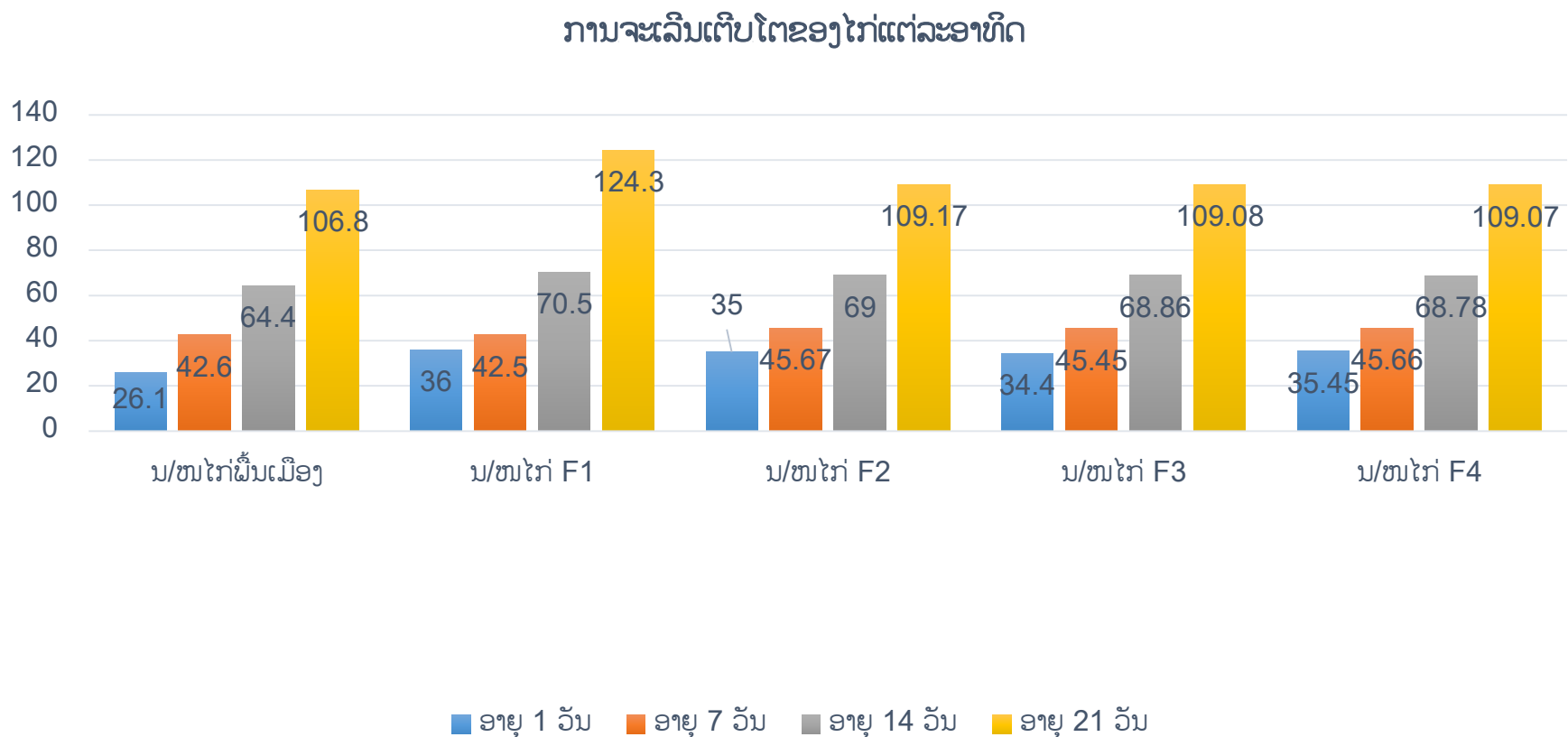

ສົມທຽມການໃຫ້ໄຂ່, ໄຂ່ມີເຊື້ອ ແລະ ການພັກແຕກເປັນໂຕ

ການພັກໄຂ່ໄກ່ແຕ່ລະປະເພດ

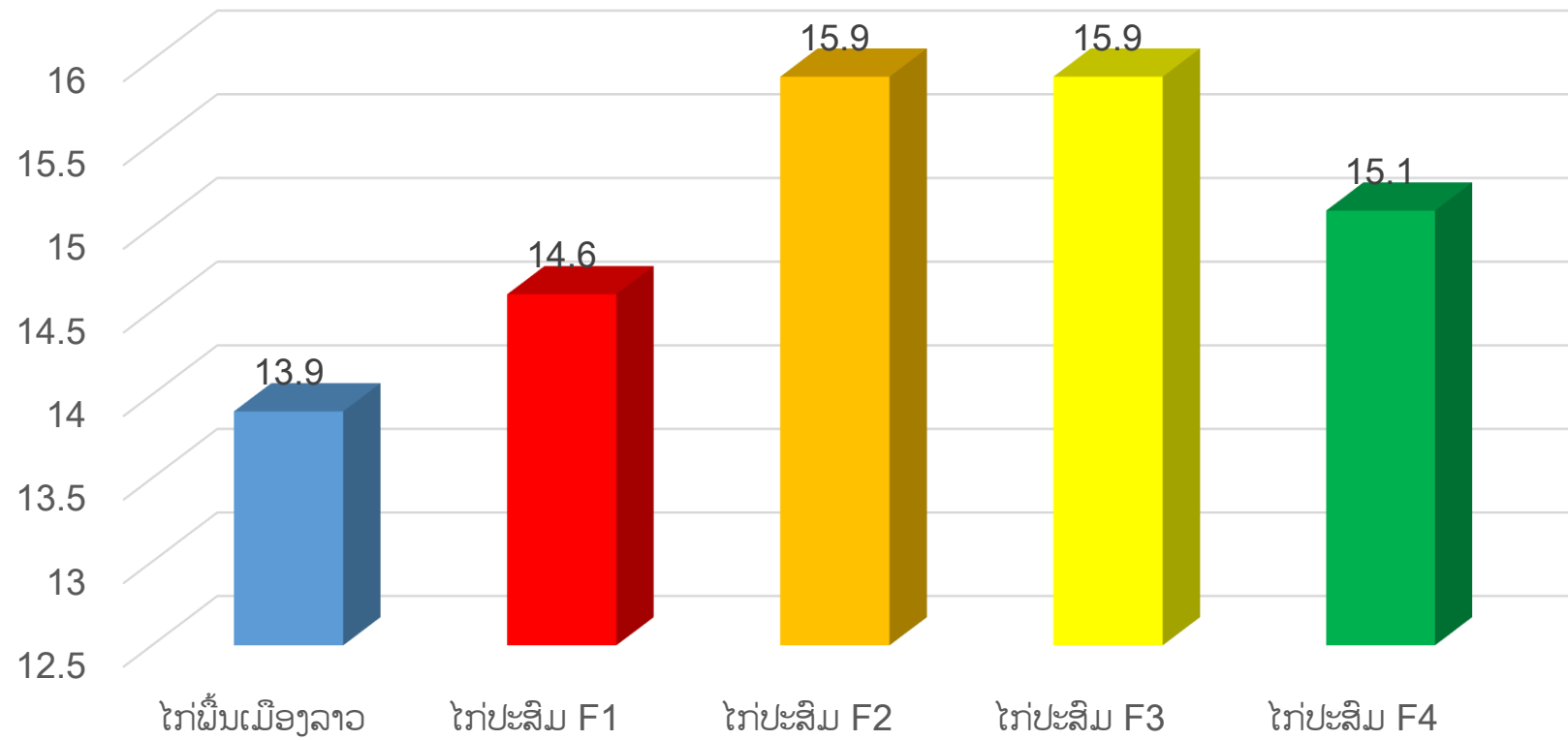

ສົມທຽບການຈະເລີນເຕີບໂຕໃນຊ່ວງ 21 ວັນ

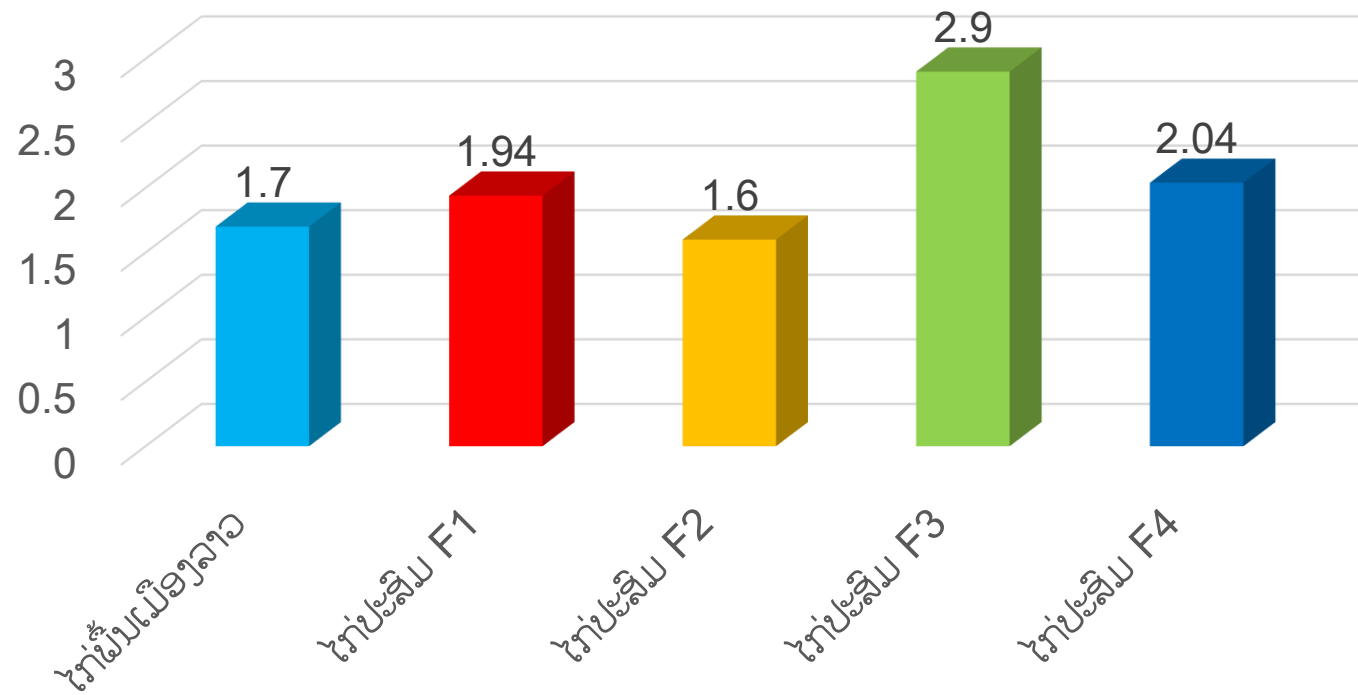
ສົມທຽບການຈະເລີນເຕີບໂຕຕໍ່ວັນ

ການຈະເລີນເຕີບໂຕ, ກຣາມ /ວັນ

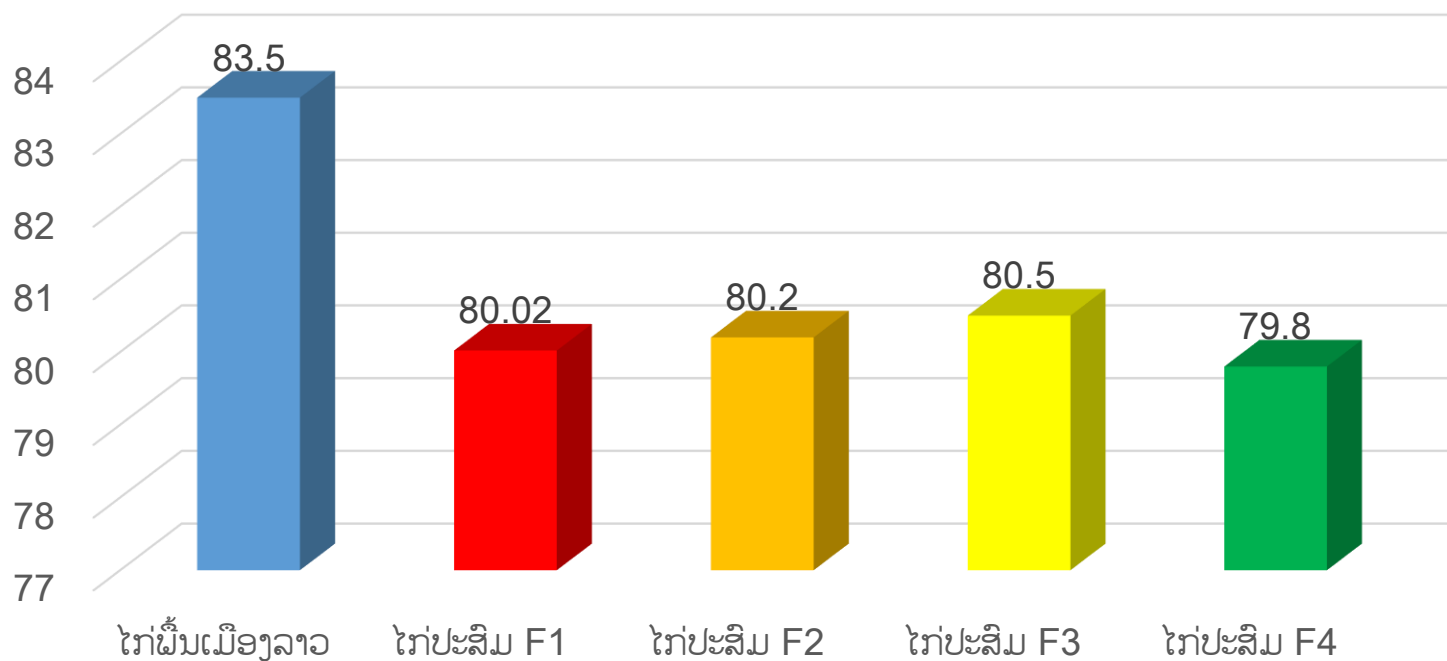
ສົມທຽບການແລກປ່ຽນອາຫານມາເປັນຊີ້ນ

ການແລກປ່ຽນອາຫານມາເປັນຊີ້ນ

ສົມທຽບອັດຕາການລອດຕາຍ

ປະສິດທິການລ້ຽງລອດຕາຍໄກ່ນ້ອຍ, %

Thank you for your attention